

GNUSNO I SKANDALOZNO!

Na obljetnicu okrutnoga partizanskoga zločina nad širokobriješkim fratrima predsjednik RH Zoran Milanović ugostio najstariju partizanku – sudionicu toga maskara

Predsjedniče Milanoviću, sram Vas bilo!

Vaša gošća Vjera Andrijić (101) krvoločna je partizanka koja se hvali ubijanjem fratara umjesto da bude privedena, ispitana i suđena

Piše: **ANDREA ČERNIVEC**

Milanovićev poziv najstarijoj živući 101-godišnjoj partizanki Vjeri Andrijić na svečanost njegove predsjedničke inauguracije 18. veljače nije nikakvo iznenađenje. To su vrijednosti i stečevine na kojima je odrastao i iluzorno je bilo očekivati da će se na Pantovčaku na inauguraciji pojaviti udovica nekoga hrvatskog brani-

Dvije splitske znanstvenice, patologinje, nepobitno su dokazale da su ubijeni fratri nevine žrtve partizanskoga pokolja. Umjesto da bude saslušana, privedena i osuđena, Milanović je pozvao ovu zločinku na inauguraciju

telja ili najstariji, odnosno najmlađi hrvatski branitelj. Ali njezine izjave u emisiji na pročetničkoj Pupovčevoj televiziji Vida u kojoj ležerno govori kako je u veljači 1945. bila na Širokome Brijegu s partizanima koji su ubili tamošnje franjevce, te olako opisuje taj jezivi događaj pokazuju kako hrvatski predsjednik radije bira društvo komunističkoga ološa, ubojica i rušitelja hrvatske države nego hrvatskih branitelja koji su ju stvarali.

Zato i zvuči apsurdno fragment njegova predsjedničkoga govora na inauguraciji da je *Malo toga što je tako pogrešno kao veličanje najmračnijih epizoda vlastite povijesti, a svaka ih nacija ima*, uzme li se u obzir kako je pripadnicu toga najmračnijeg razdoblja u našoj povijesti upravo on pozvao na Pantovčak i time zapravo dao za pravo mračnomu razdoblju o kojemu govori.

Stara partizanka o akciji na Širokome Brijegu

Ova, jedna od posljednjih živućih partizanki, ili kako joj pojedini novinari tepaju *posljednja partizanka sa Sutjeske*, gostovala je u emisiji *Posljednji partizani* i govorila o svojim partizanskim danima i 'uspjesima'. Naime, Andrijić je bila pripadnica Prve dalmatinske proleterske udarne brigade i sudjelovala je u 'ključnim bitkama' Drugoga svjetskog rata, uključujući i bitke na Neretvi i Sutjesci. Ali njezina uloga u partizanskom ulasku na Široki Brijeg, kao i njezine izjave o tamošnjim franjevcima izazvale su polemike u javnosti jer je ona tako ponosno govorila o svojem sudjelovanju u stravičnim zločinima 1945. godine nad tamošnjim franjevcima.

Prema njezinim riječima, partizani su došli u Široki Brijeg i nije bila nikoga, a jedini su im otpor pružali fratri koji su, kazala je, pucali sa zvonika. Navela je ova baba 'dokle god crkva nije pala, dokle god popi nisu prestali iz crkve pucati, Široki Brijeg nije pao'. Dalje je opisala da 'dok partizani nisu upali u crkvu i zarobili pope, kojima je Isukrst visio niz mantiju...mjesto nije palo'. Po uzoru na svoje idole krvnike, u emisiji je Andrijić kazala da su 'popi imali mitraljez te da su u magazinu pronašli svašta za jesti...'. Način na koji je govorila o ubijenim franjevcima koje su partizani, s kojima je prema priznanju bila i ona i svesrdno im pomagala unatoč gelerima u svom tijelu, toga 7. veljače 1945. zarobili na Širokome Brijegu, prozivali jednoga po jednoga, ubili i potom spalili u samostanskoj skloništu, pokazuju da ni danas, 80 godina od stravičnoga zločina, ova stara partizanka ne

pokazuje ni trunku kajanja niti osjeća imalo srama. Dapače, ponosna je na sve ono što su tada partizani, a i ona s njima činili. Poznato je kako su partizani ušli u Široki Brijeg, pa iako u njihovim prvim izvješćima nije bilo govora o tome da su franjevci pružali otpor, a bilo je i onih bolesnih fratara koji nisu mogli ni ustati, kasnije su partizani promijenili priču isključivo kako bi opravdali svoj stravični zločin kada su ubili 12 franjevacu i potom ih zapalili u skloništu. Naime, tadašnji napad partizana na Široki Brijeg uključivao je kontinuirano topničko i zrakoplovno bombardiranje. Nakon što su osvojili samostan partizani su ga

opljačkali, zatočili učenike koji su se ondje sklonili, a potom su fratre, njih 12, stavili u jednu prostoriju, prozivali, a zatim izveli i ubili metkom u potiljak te zapalili njihova tijela u ratnome skloništu. Bila je to planska akcija i eliminacija franjevacu koji su tih godina bili uz hrvatsku narod i njegovu državu, a višesatno maltretiranje, a potom ubojstvo i palež pokazali su kako se radilo o klasičnoj odmazdi u kojoj je sudjelovala, kako je sama otkrila skoro na 80. godišnjicu, i partizanka Vjera Andrijić.

Splitske znanstvenice: Fratri su ubijeni metkom u lubanju

Godine 2007. u *Croatian Medical Journalu* objavljen je rad *Skeletal Remains from World War II Mass Grave: from Discovery to Identification* (Ostatci kostura iz masovne grobnice iz Drugoga svjetskog rata: od otkrića do identifikacije) autorica **prof. dr. sc. Davorke Su-**

tlović, dipl. ing., i prof. dr. sc. Marije Definis Gojanović, dr. med., patologinje, djelatnice Zavoda za sudsku medicinu Kliničke bolnice Split i Medicinskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu. Kako su navele autorice, njihov rad imao je za cilj 'prikazati proces identifikacije ostataka kostiju iz masovne grobnice pronađene 2005. godine na dalmatinskome planinskom području, a u kojoj se, navodno, nalaze ostatci civila iz Hercegovine koji su ubijeni u Drugome svjetskom ratu, uključujući i skupinu od osam franjevacu.

Njih dvije dokazale su da su hercegovački fratri ubijeni metkom u glavu, ruku vezanih žicom na leđima, i da nisu bili vojnici koji su poginuli u sukobu dviju naoružanih skupina nego zarobljenici. Na to su ih naveli 'anatomska raspodjela ozljeda, putanja metaka kroz lubanje, kao i činjenica da nije pronađena odjeća i da su sve žrtve vezane žicom, što snažno sugerira takav zaključak'. Tada je, naime, pronađeno 18 gotovo potpunih kostura, sa značajnim oštećenjima nastalima nakon smrti. Svi su bili muškarci, uglavnom sredovječni, s ranama od metka u

glavi, a tri su kostura pripadala franjevcima. Autorice su u svojem opsežnom radu naglasile kako je skupina od 19 civila ubijena 1945. i pokopana nakon nekoliko dana u zajedničkoj grobnici. U jami kod Zagvozda pronađene su kosti 18 odraslih muških žrtava, u njih 11 od 18 slučajeva zabilježene su strijelne ozljede, najvjerojatnije prouzročene jurišnim puškama, prijelomi i fragmentacije kostiju u nekim slučajevima bili su posljedica ozljeda od metaka, uglavnom kroz lubanje, nije pronađena odjeća, sve su žrtve vezane žicom i sve snažno sugerira da su žrtve bile zatvorenici. Dakle, i ovim znanstvenim radom dvije splitske znanstvenice, dr. Sutlović i dr. Definis Gojanović demantirale su i tadašnjega predsjednika Ivu Josipovića koji je hladno kazao kako su "širokobriješki franjevci bili legitiman vojni cilj" te zaključile kako je 18 žrtava ubijeno hitcima iz oružja, prethodno vezane žicom i gole bačene u jamu – klasičan način rada njegovih partizana koji su se tako rješavali Hrvata.

Saslušana, ali neprocesuirana Milka Planinc

Povjesničarka dr. Blanka Matković kazala je kako su 2008. – 2010. godine njezin kolega Stipo Pilić i ona radili na projektu Hrvatskoga državnog arhiva i to za potrebe Dorha i imali su zadatak istraživati komunističke zločine i uz pomoć arhivskoga gradiva identificirati počinitelje.

"Izradili smo 11 elaborata koji su pojedinačno obuhvaćali veća područja. Osobno sam radila na slučaju Široki Brijeg. Mogu potvrditi da se Dorh tim slučajem nije više bavio iako su elaborate dobili na stol. Mogu potvrditi i to da je tada saslušana Milka Planinc, a mogu potvrditi i to da je u svojoj izjavi

Povjesničarka Blanka Matković kaže da je svojedobno Milka Planinc dala Dorhu izjavu u svezi s zločinom nad fratrima.

"Analizirala sam njezinu izjavu i utvrdila da je sve lagala. Uskoro je Milka Planinc krepala, a Dorh nije na žalost protiv nje pokrenuo istragu", kaže povjesničarka

vi lagala. Dorh mi je tada dostavio tu izjavu i tražio da provjerim sve navode Planinc. Izjavu sam analizirala i na temelju dokumenata i literature dokazala da je u svim ključnim detaljima Planinc lagala. Iako je to trebalo biti dovoljno da se nastavi postupak, dogodilo se nije ništa i ona je nedugo zatim krepala", kazala je povjesničarka Matković.

Dolazak najstarije partizanke Vjere Andrijić na Pantovčak, njezino gostovanje na televiziji te hvaljenje partizanskim ubojstvima, poglavito ovim na Širokom Brijegu izazvali su reakciju dijela javnosti koja je osudila postupak predsjednika Milanovića, ali i ostala zgrožena načinom na koji ova stara partizanka govori o ubojstvima hercegovačkih fra-

Fra Miljenko Stojić pokazuje mjesto gdje su fratři bačeni i zapaljeni

njevaca. Iako je prema riječima dr. Matković još 2008. godine izrađen elaborat o ovim ubojstvima i Dorh nije ništa učinio osim što je saslušao Milku Planinc, za nadati se je kako će se ovoga puta ići do kraja i kako će jedna od sudionica ovoga strašnog zločina biti sankcionirana. Naime, prema pojedinim informacijama, iako Dorh u trenutku pisanja ovoga teksta isto nije htio ni potvrditi ni demantirati, jer kako stoji u njihovoj priopćenju, 'ne daju obavijesti o podnesenim kaznenim prijavama kao ni o podnositeljima istih', partizanka Vjera Andrijić trebala bi biti ispitana i saslušana o navodima koje je iznijela u emisiji, a odnose se na partizanski ulazak u Široki Brijeg i ubojstvo 12 franjevaca koji su smaknuti metkom u glavu, a potom spaljeni.

Smrt hercegovačkih franjevaca, ali i svih hrvatskih žrtava koje su skončale od komunističke partizanske ruke zaslužuje pravdu. Na hrvatskim je institucijama da pokažu volju i zrelost te da odgovorne za zločine procesuiraju, odnosno, da se ne boje riješiti smeća i preostalih relikata te sramotne prošlosti, a ne da, kao *kompanjon* ove stare partizanke hrvatski predsjednik Zoran Milanović, i dalje čuvaju i veličaju najmračnije komunističke epizoda vlastite povijesti i njihove aktere.

Fra Miljenko STOJIĆ, vicepostulator postupka mučeništva 'Fra Leo Petrović i 65 subračé'

Laže Milanovićeve partizanka:

Nikakvoga otpora nisu pružali fratři, ali partizani su ih svejedno ubijali metkom u zatiljak, a na kraju svih 12 zapalili!

● Kako komentirate izjave partizanke Vjere Andrijić koja je, gostujući u jednoj emisiji, govorila o upadu partizana na Široki Brijeg otvoreno priznavši svoju upletenost u pokolj franjevaca?

Slobodu smo dobili Domovinskim ratom, ali ju očito još ne uživamo u potpunosti. Izočnošću lustracije, što je opravdano izostalo u ratno vrijeme, dopustili smo da jugoslavenska namisao poput korova opet počne bujati u hrvatskome društvu. Zbog toga lustraciju treba što prije početi provoditi

u svim trima njezinim segmentima: sudskome, kadrovskome i odgojnome. Sudski vid lustracije osudio bi komunizam i jugoslavenstvo u cijelosti te pojedine njihove pripadnike koji su još živi. Kadrovski bi udaljio s položaja ili iz društvenih zaslužnika one koji su do Domovinskoga rata bili važna karika u hudo jugokomunističko vrijeme. A treći vid lustracije, odgojni, treba neprestano provoditi. I Europski parlament, i Hrvatski (nekada državni) sabor osudili su jugokomunizam, posebno 2006. pa bi te osude neprestano trebale biti nazočne na svim razinama života u hrvatskoj domovini. Tada nam se ne bi događalo da pripadnici zlosilnoga i zločinačkoga jugokomunističkog pokreta s uživanjem javno govore što su radili u tim vremenima.

Institucije nisu radile svoj posao

● U emisiji navodi, kada su partizani ušli u Široki, 'kako nije bilo nikoga, da je borba bila samo s crkvom te da dok popi nisu iz crkve prestali pucati, Široki nije pao... da su njihovih upali u crkvu i zarobili pope, kojima je Isukrst visio niz mantiju.... da su imali mitraljez te da su u magazinu pronašli svašta za jesti...'. Ovo je dio već poznatih komunističkih laži da bi se opravdalo njihovo 'da su fratři bili legitiman vojni cilj', kako je rekao i bivši predsjednik Ivo Josipović.

Po jugokomunističkoj literaturi i dokumentima oni su osvojili samostan u 9.45 sati. Svjedočenja preživjelih đaka koji su bili u samostanu kažu da su ih s fratrima zatvorili u samostansku zbor-

nicu sa stražarom ispred vrata. Ulazili su k njima, tobože ih popisivali i ispitivali, strašili ih, da bi oko 16 sati počelo odvođenje fratara, nitko nije znao kamo. Ušao bi stražar i viknuo: 'Sada ti, druže'. On je upadao u skupinu vojnika, koja ga je udarala, vukla, psovala (o čemu imamo svjedočenje samih vojnika), dovodila do samostanskoga ratnog skloništa gdje bi bio upucan metkom u zatiljak i strovaljen u ratno sklonište te su na kraju svih njih 12 bili zapaljeni. A tzv. 'Operacioni dnevnik' 8. dalmatinskoga korpusa, koji iz minutu u minutu bilježi stanje na bojišnici, nigdje ne navodi bilo kakvo opiranje fratara, kamoli oružano.

kroz prošlo vrijeme radile svoj posao, otvorila bi se Pandorina kutija zarobljenosti hrvatskoga, a i drugih naroda, u jugoslavenskim verigama. Pristajmo se da Hrvatski državni sabor nije 1918. pristao na ulazak hrvatskoga naroda u nekakvu južnoslavensku tvorevinu. Prosvjedovali su i svojom krvlju, kao 5. prosinca, zbog toga. Ta namisao, dakle, nikada nije bila živa u hrvatskome narodu, ali jest u njezinoj odnarođenoj eliti, što je i danas slučaj. Iako smo doživjeli Domovinski rat, danas nam te odnarođene elite nastoje utviti u glavu da ono što smo vidjeli i doživjeli zapravo nije to, nego nešto drugo.

Tzv. 'Operacioni dnevnik' 8. dalmatinskoga korpusa, koji iz minutu u minutu bilježi stanje na bojišnici, nigdje ne navodi bilo kakvo opiranje fratara, kamoli oružano. Ne samo u Zagvozdu, nego i na svim drugim mjestima gdje smo pronašli ubijene hercegovačke franjevce metoda je gotovo uvijek bila ista: telefonska žica oko ruku i često oko mišica te metak u glavu

Ovdje je jedino točno da su pronašli u podrumu hrane i raznih drugih stvari pa su oni onda to opljačkali kako dotična bez srama priznaje. Trebalo je hraniti preko 30 fratara u samostanu, kao i određeni broj sjemeništaraca pa nije čudo da je bilo zalihe hrane za neko uobičajeno vrijeme. A raznih drugih stvari se tu našlo zato što su neki u okolici držali da fratrima nitko ništa ne će našao činiti pa su donošenjem svojih stvari u samostanski podrum nastojali osigurati da ih nitko ne opljačka.

● Povjesničarka Blanka Matković je radila na slučaju Široki Brijeg te navela da se Dorh tim slučajem nije bavio iako su imali elaborate koje su im dostavili. Zašto institucijama nije bilo u interesu završiti ovu priču i prokazati krivce za ubojstvo fratara na Brigu?

Da su institucije države s obiju strana granice

prestajali važiti. Nitko, a morao je po slovu zakona, nije podigao tužbu protiv nepoznatoga počinitelja, ili poznatoga kao što je bilo u Maclju. Pa i pokapamo ih danas diljem naše domovine kao žrtve Drugoga svjetskoga rata, bez naznake, dakle, tko ih je ubio. Bit će tako, a i gore, ako dopustimo, sve dotle dok ne spoznamo neprocjenjivo značenje Domovinskoga rata, počnemo ga cijeniti i ponositi se njime, a prestanemo vjerovati odnarođenim elitama, odnarođenim medijima... To će biti naše ozdravljenje i uklanjanje s vodećih položaja onih koji ondje jednostavno ne smiju biti.

● Na ovogodišnju 80. godišnjicu ubojstva Vaše braće na Širokom Brijegu, provincijal fra Jozo Grbeš predao je biskupu mostarsko-duvanjskom msgr. Petru Paliću građu i dokument *Supplex libellus* kako bi se pokrenuo postupak za proglašenje mučenicima 'Slugu božjih fra Andrije Topića i 49 braće, zavjetovanih redovnika Reda manje braće'. O čemu se radi i kako je skončalo njih 49, odnosno 66 fratara Vaše provincije za vrijeme Drugoga svjetskog rata i porača?

Za svih njih 66 držimo da su ubijeni iz mržnje prema vjeri. Na žalost nedostaju potrebni dokumenti i svjedočenja da bismo to dokazali, što posebno vrijedi za one ubijene na Križnome putu. Zbog toga smo odlučili zatvoriti ovu prvu fazu kauze, istražni postupak, koju je, hvala Bogu, Vicepostulatura uspješno vodila. Po kanonskim propisima do sada prikupljena građa poslužiti će za drugi dio kauze, onaj na biskupijskoj razini, u kojemu će biti razmatrana prikupljena građa i ujedinjena s drugom koju trebaju prikupiti određena povjerenstva te nakon toga sve treba biti poslano u Rim gdje će početi završna, Rimska, faza postupka. Ali time ne prestaje istraživanje na dokazivanju mučeništva onih koji trenutno nisu ušli kao kandidati za mučeništvo u kauzu. Pripomenimo da imamo i nekih slučajeva, koji su poput kardinala Stepinca, zbog tamničkih muka i čak trovanja umrli nakon izlaska iz tamnice ili nakon što su jednostavno otpušteni da umru u zajednici kako bi se skrili tragovi njihova mučeništva. A do Domovinskoga rata 90-ak hercegovačkih franjevaca okusilo je jugokomunističku tamnicu. Dug je puta mučeništva te Provincije, kao i drugih zajednica ili vjernika Crkve u Hrvata.

Pokapamo žrtve ne navodeći tko ih je ubio

● Godine 2007. objavljen je znanstveni rad dviju splitskih znanstvenica s Medicinskoga fakulteta o posmrtnim ostatcima širokobrijeških fratara koje su partizani odveli, ubili i bacili u jamu u Zagvozdu, a koje su dokazale da su fratři ubijeni metkom u glavu, ruku vezanih žicom na leđima, i da nisu bili vojnici nego zarobljenici. Kako je moguće da i nakon tih dokazanih činjenica i dalje laž egzistira?

Ne samo u Zagvozdu, nego i na svim drugim mjestima gdje smo pronašli ubijene hercegovačke franjevce ili ubijene članove vjernoga puka Božjega, metoda je gotovo uvijek bila ista: telefonska žica oko ruku i često oko mišica te metak u glavu. Već pri tim trenutcima državni su zakoni